

НЕДОСКОНАЛІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА ІЗ ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Петров І.В., старший викладач

Миколаївський національний аграрний університет

В статті досліджено проблему структурно-організаційного забезпечення національної безпеки країни. Проведено оцінку законодавчої бази, проаналізовано недоліки, розроблено рекомендації по їх усуненню.

В статье исследована проблема структурно-организационного обеспечения национальной безопасности страны. Проведена оценка законодательной базы, проанализированы недостатки, разработаны рекомендации по их устранению.

Сьогодні, в умовах реформування, все актуальнішим постає питання життя, здоров'я і безпека людини - визнаються найвищою соціальною цінністю. Захист населення належить до так званих суспільних благ і його забезпечення і є прерогативою держави [1].

Отже, держава, в особі її органів управління, є головним суб'єктом, а її політика у цій сфері знаходить відображення в чинних законах. Прийняття та уведення в дію Кодексу цивільного захисту України актуалізувало низку проблемних питань, особливо тих, що стосуються організації цивільного захисту.

Піднімають питання нормативного – правового забезпечення державного управління що до протидії надзвичайним ситуаціям, докладно аналізують правову організацію запровадження заходів з удосконалення цивільного захисту такі фахівці: В.А. Акімов, О.С. Бодрук, Н.Н. Брушлинський, Б. М. Данилишин, А. Б. Качинський, Д.Ж. Ксав'єр, П. Лагадес, Н.Р. Нижник, В.М. Олуйко, Г.В. Рева, Г.П. Ситник, та ін., в роботах яких розглядаються важливі питання державного управління у сфері цивільного захисту, проблеми його структурно – функціонального забезпечення.

Потребують конкретизації в нормативному - правовій базі питання щодо завдань, порядку організації, функціонування органів управління та сил цивільного захисту суб'єктів господарювання.

Проблеми структурно – функціонального забезпечення державного управління цивільним захистом в Україні полягають в недосконалості функціонуванням трьох наявних державно управлінських систем: Системи цивільного оборони, Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру, Єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій [2].

В Україні для виконання завдань спочатку існувала система цивільної оборони (1991-2013 рр.), потім єдина державна система запобігання і реагування техногенного та природного походження, далі – ЄДС НС (1998-2013 рр.), а згодом єдина державна система цивільного захисту населення і територій (2004-2013 рр.) [3].

Основними законами України, які визначали державну політику у сфері цивільного захисту, механізм її реалізації у мирний та воєнний часи, правовідносини та організаційні засади суб'єктів діяльності у цієї сфери, до першого липня 2013 р. були:

- « Про Цивільну оборону України», прийнятий у 1993 році;
- «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», прийнятий у 2000 році;
- « Про правові засади цивільного захисту», Прийнятий у 2004 році;
- « Про аварійно рятувальні служби», прийнятий у 1999 році;
- « Про пожежну безпеку», прийнятий у 1993 році [4].

Усі вони розроблялися у різний час, деякі з них за містом мали спільний предмет правового регулювання, містили численні дублювання та суперечності, а інколи – не відповідали нормам гуманітарного права.

1 липня 2013 року набув чинності Кодекс цивільного захисту України, який регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від

надзвичайних ситуацій, реагування на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження органів державної влади, органів місцевого самоврядування, права та обов'язки громадян України, іноземців та осіб без громадянства, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

У грудні 2013 році Європейська Комісія опублікувала офіційний документ щодо нових законодавчих актів, які повинні зміцнювати загальноєвропейську політику в сфері управління надзвичайними ситуаціями [5]. У цьому документі вказується на те, що потрібні добре скоординовані дії країн – членів ЄС як при реагуванні на надзвичайні ситуації, так і при підготовці до них та їх попередженні.

У Кодексі визначено, що безпосереднє керівництво функціональною підсистемою покладається на керівника органу, суб'єкта господарювання, що створив таку підсистему, а до складу функціональних підсистем входять органи управління та підпорядковані їм сили цивільного захисту, відповідні суб'єкти господарювання, які виконують завдання цивільного захисту.

Одним із важливих питань в Україні є проблема підготовки фахівців для формувань служби цивільного захисту, а це може негативно вплинути на стан національної безпеки країни. Проблема реформування системи підготовки керівної і виконавчої ланки підрозділів вимагає негайного рішення в науковому плані.

Залишається на низькому рівні та не відповідає сучасним вимогам матеріально – технічне оснащення підрозділів, тому важливо своєчасно й оперативнo покращити оснащення сил цивільного захисту і підрозділів ДСНС України новою сучасною технікою, озброєнням та запровадження передових технологій ведення аварійно - рятувальних робіт, розмінування територій.

Аналіз нормативно – правової бази у сфері цивільного захисту доводить необхідність подальшого її удосконалення, потребують доопрацювання та корегування, за наступними напрямками:

- поліпшення існуючої нормативно – правової бази щодо функціонування органів виконавчої влади з питань ЦЗ;

- впровадження системи моніторингу і забезпечення його функціонування для запобігання виникнення НС техногенного і природного характеру та підвищення стійкості функціонування об'єктів господарювання; удосконалення системи управління, інформації, оповіщення і зв'язку у сфері цивільного захисту та підготовки населення до дій у НС;

- формування нових підходів щодо відносин між суб'єктами ЄДСЦЗ, що сприятимуть підвищенню готовності сил і засобів, призначених для запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій.

Удосконалення законодавчого забезпечення сфери цивільного захисту необхідно провести шляхом розроблення нових нормативно – правових актів та внесення змін до існуючих.

Кодексом цивільного захисту України визначено необхідність проведення постійного моніторингу і прогнозування НС з метою їх попередження. Проте загальнодержавну систему моніторингу джерел НС та їх прогнозування у державі все ще не створено [6]. Територіальні і функціональні підсистеми ЄДСЦЗ не забезпечують належного щоденного збирання, оброблення, передавання та аналізування інформації про ймовірність виникнення НС техногенного та природного характеру, відпрацювання запобіжних заходів та пропозицій щодо їх проведення.

Запобігання виникненню НС – це проведення оцінки рівнів ризику, підготовка та реалізація комплексу правових, соціально – економічних, політичних, організаційно – технічних, технологічних, санітарно – гігієнічних та інших заходів, спрямованих на регулювання безпеки [7]. Завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації на

основі аналізу даних моніторингу (спостережень), експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у надзвичайну ситуацію або пом'якшення її можливих наслідків.

На державному рівні необхідно переглянути перелік центральних органів виконавчої влади та створюваних ними функціональних підсистем ЄДСЦЗ, що вказані у Додатку 1 до « положення про єдину державну систему цивільного захисту» необхідно корегувати.

Загальнодержавною цільовою програмою захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013-2017 роки, яким передбачено заходи реконструкції загальнодержавної та регіональних систем централізованого оповіщення.

Необхідно провести роботу щодо затвердження технічних вимог до комплексу територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення. Розробити нову інструкцію про порядок експлуатаційно – технічного обслуговування (ЕТО) апаратури та інших технічних засобів оповіщення і зв'язку на зміну існуючої. Положення існуючої інструкції не відповідають відносинам що склалися між органами виконавчої влади та суб'єктами господарювання.

В умовах децентралізації влади та зміни адміністративно – територіального устрою держави гостро постає питання вирішення завдань щодо збереження життя і здоров'я громадян та довкілля на рівні. Необхідно знайти компромісні рішення між потребами суспільства, приватними підприємствами на їх території, волонтерами та державними субсидіями. Потрібно внести відповідні зміни та доповнення в законодавчо-нормативну базу, та розробити певні документи з метою подальшого удосконалення.

Отже, для забезпечення ефективного захисту населення і територій від НС, урахувавши євроінтеграційні прагнення України, наша держава повинна побудувати таку державно – управлінську модель, яка б

гарантувала власну безпеку та відповідала високим європейським стандартам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України № 5403 – VI від 02.10.2012 р. Офіційний вісник України – 2012.-№89.-Ст.35-89.
2. Інформація про стан та проблеми функціонування єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру [Електронний ресурс]. – режим доступу; http://www.mns.gov.ua/content/program_KMU_inform.html.
3. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку цивільного захисту на 2009-2013 роки: Постанова Кабінету Міністрів України №156 від 25.02.2009р. за – 2009.- №16. – СТ 495
4. Про затвердження Положення про ЄДСЦЗ : Постанова Кабінету Міністрів України № 11 від 09.01.2014 р. Офіційний вісник України – 2014. - №8. – Ст.245
5. Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій :Указ Президента України №20/2013 від 16.01.2013 р – 2013 - №5. – Ст.154
6. Ситник Г.П. про нову конфігурацію постійно діючих органів управління цивільного захисту на державному рівні // Г.П.Ситник // Вісник НАДУ. – 2014. - №2. – С.5.
7. Гудович О.Д. Механізм планування діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту України / О.Д. Гудович, В.О. Тищенко, Науковий вісник академії муніципального управління : зб.наук.пр. – Вип. 4. – 2013. – С.97. – (Серія «Управління»)